

Pædagogisk læreplan for Dansk Tysk Børnehus 2020 / 2021

DANSK TYSK BØRNEHUS
DÄNISCH DEUTSCHES KINDERHAUS

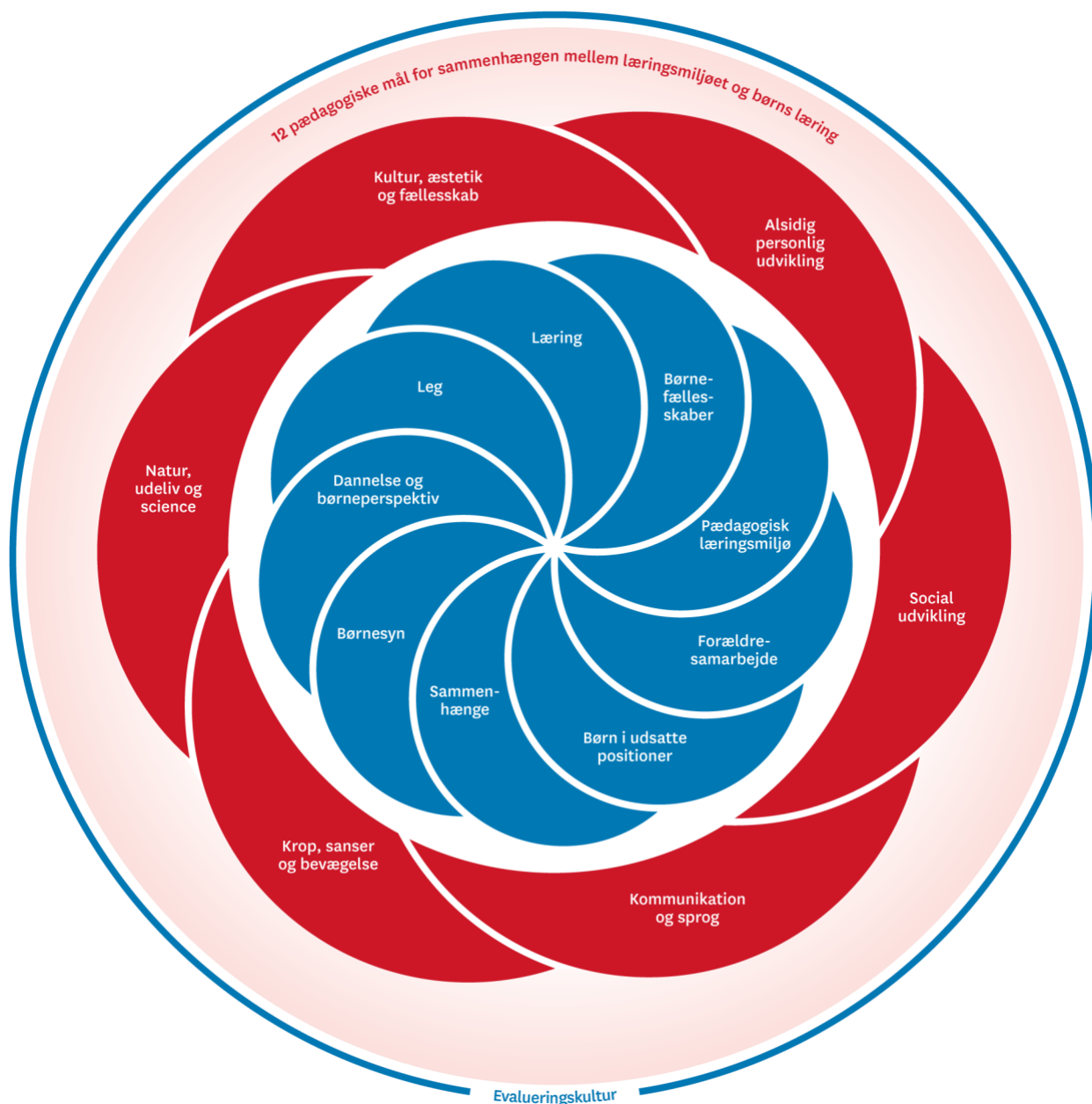
Mariendalsvej 59 A+B
2000 Frederiksberg
Tlf. +45 71 37 32 40
www.dansk-tyskboernehave.dk

"På stranden med far og mor, jeg spiser en is og der er et stort træ." Alva 4 år

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendt-

gørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Dansk Tysk Børnehus
Mariendalsvej 59 A+B

2000 Frederiksberg

Dansk Tysk Børnehus er en privat integreret institution, beliggende på Frederiksberg.

Vi har plads til 12 vuggestuebørn og 44 børnehavebørn. Huset åbnede d. 1. Juni 2016.

Vores børnehus – Den bedste start til dit barn!

- 2 sprog 1 fællesskab
- Vær med i en daginstitution, hvor danske og tyske traditioner mødes.
- Giv dit barn mulighed for at lære dansk og tysk fra starten af
- Få en engageret medarbejdergruppe med høj faglighed.
- Læring til livet i trygge og kærlige ramme.
- Venner som følges (ofte) i skole sammen.

Pædagogisk Profil:

Børnehuset har dansk som hovedsprog, og har til formål at støtte børnene til at lære begge sprog. Der er ansat medarbejdere med både dansk og tysk som modersmål, og vi arbejder ud fra immersionskonceptet dvs. at medarbejderen holder sig til sit modersmål når vedk. taler til børnene. Alle vores aktiviteter foregår enten på dansk eller tysk.

De 4 værdier i vores pædagogiske profil er:

- vi er voksne i børnehøjde
- vi har fokus på den værdifulde leg
- vi rummer alle børn, og følger deres individuelle spor
- vi tilsigter livsglade og robuste børn

I sommermånederne planlægges aktiviteter for børnene i alle uger. Børnehave og vuggestue samles ved sandkassen og den voksne fortæller hvad der skal ske, hvilke grupper børnene er inddelt i og hvilken voksen de er sammen med. Det skaber forudsigelighed for børnene. Vi understøtter børnenes sociale udvikling bl.a. ved at inddelle børnene i grupper, så de danner nye relationer, når bedste vennen er på ferie.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kende-tegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesynet:

Vi tror på, at alle har noget at byde ind med. Vi ser barnet som stærkt, kompetent og unikt, som medskaber af egen læring og kultur. Vi ser hellere det store i vuggestuebarnet, og anerkender der for dette, end det lille skrøbelige barn, der behøver hjælp. Gennem at anvende og øve så mange udtryksformer som muligt, får barnet tilgang til alle sider af sin personlighed og dermed også tiltro til egen formåen. Børns nysgerrighed og leg tillægger vi med andre ord, en helt grundlæggende betydning som udgangspunkt for børns læring og udvikling.

- Virkeliggørelsen af vores børnesyn bygger på fællesfokus på, at vi respekterer forskelligheder hos hinanden, og med den forståelse møder vi hvert eneste barn individuelt og med respekt og forståelse for personlighed og kontekst.

Dannelse og børneperspektiv:

Barnets dannelsesproces sker igennem hele dagen, da der opstår mange situationer i det sociale fællesskab, hvor børnene skal træffe beslutninger om, hvad der er rigtigt og forkert i forskellige situationer. Barnet arbejder med elementet dannelse i situationer som; afleveringssituationer, spisesituationer, i den frie værdifulde leg og under planlagte aktiviteter. Ved at deltage aktivt, prøve sig selv af og få respons i samspillet med andre, danner barnet et billede af "hvem er jeg alene" og "hvem er jeg samme med andre". Vi giver i mange af dagligdagens situationer plads til, at det enkelte barn bliver set og hørt. For eksempel i morgensamlinger og temaafstemninger, hvor vi har fokus på at barnet udvikler følelsen af selv- og medbestemmelse. På ture ud af huset, til steder som museer, biblioteker, offentlige legepladser og busturen dertil, understøtter vi børnenes læring og dannelse, ved at guide dem i, hvordan vi agerer i det offentlige rum. Børnene spejler sig i de voksnes handlinger, samt får hjælp til at lære, hvordan vi regulerer os og hvordan vi er i mødet med andre mennesker.

Leg:

Vi vægter, at der skabes plads til børnenes spontane og selvorganiserede leg, samt de rammesatte lege. Det pædagogiske personale understøtter legen ved at iagttage børnenes leg og samtidig have en opmærksomhed på det enkelte barns trivsel i legen. Vi har fokus på legen, da det bl.a. er i legen børnene lærer. Legen viser desuden, hvad børnene er optaget af her og nu. De voksne er tæt på legen, så de kan hjælpe børnene videre, hvis der er brug for det. Vi er opmærksomme på ikke at ødelægge en leg, dvs. vi voksne går enten ved siden af eller bagved børnene. Vi er bevidste om, hvornår vi skal være en del af legen og guide børnene og hvornår vi skal "blande" os udenom, så børnene kan lege uforstyrret. De voksne skal være rollemodeller og sætte lege i gang, som børnene selv kan bygge videre på. Vi arbejder med læringsmiljøet, således at det er de fysiske områder der inviterer til leg. Vi skaber rum til, at alle kan deltage i legen. Vi indretter rummene, så de giver mulighed for forskellige lege, fx vilde lege, stille lege, rollelege, konstruktionslege m.m. Der er plads til alsidige lege - bl.a. har de voksne en opmærksomhed på, at børnene har mulighed for at komme både op og ned i arousal. Der arbejdes hver dag i små grupper, hvilket giver plads til, at de jævnaldrende kan lege, da der er forskel på at være 1 og 3 år eller 3 og 5 år.

De voksne er opmærksomme på ikke at blive for tidsstyret, og derved ødelægge børnenes leg. Vi giver børnene muligheder for at lege uforstyrret.

Læring:

Relationerne mellem børn og voksne er af stor betydning for den læring barnet optager. Vi lærer sammen og den fælles læring skaber fælleserindring. At øve sig er en del af læreprocessen og den voksne understøtter barnets refleksion over egen læring, samt at det er okay at fejle. Vi arbejder med læringsrum over hele dagen, og i de små hverdagsrutiner. F.eks. håndvask, garderobesituationer, alle overgange osv.

Der skabes inspirerende læringsmiljøer, der understøtter barnets egen nysgerrighed og undersøgende tilgang. De voksne følger børnenes spor og bygger videre på dette. Børnene vælger selv, hvilke temaer de vil arbejde med i den kommende periode. Dette sker via afstemning, på demokratisk. De ældste børn i vuggestuen er med til denne afstemning.

Børnefællesskaber:

Vi inspirerer til fælles leg f.eks. ved at starte en leg sammen med børnene og trække os, når vi mærker, at alle er med. Børnene leger ofte videre sammen.

Vi arbejder bevidst inkluderende så alle børn hver dag har følelsen af, at være en del af fællesskabet. F.eks. arbejder vi i små voksenorganiserede grupper for at styrke relationerne børnene imellem.

Vi er bevidste om vores position i forhold til at gå foran, bagved eller ved siden af barnet i hverdagens aktiviteter. Ser vi et barn der står udenfor fællesskabet, hjælper vi barnet ind i legen og giver barnet støtte og strategier til, hvordan det kommer ind i fællesskabet.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

I vores dagligdag ønsker vi at skabe fleksible læringsmiljøer, som kan justeres i forhold til den aktuelle børnegruppe. Både inde og ude indretter vi os efter, hvordan vi ser vores børnegruppens leg. Legetøjet er tilgængeligt og i børnehøjde, og der skabes små kroge til den uforstyrrede leg samt mulighed for at tumle og udfordre motorikken. Der forefindes læringsmateriale på væggene, som både har et læringspotentiale eller kreativitet udarbejdet af barnet selv. Det er vigtigt for os, at tilbyde det enkelte barn et miljø, hvor der er mulighed for at modtage læring hele dagen - både sammen og uden en voksen. For tiden, er der begrænset legetøj tilgængeligt for børnene, ift. Corona. Men vi arbejder hele tiden på at finde nye kreative muligheder for børnene, som også er ”Coronavenligt”.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Gennem dialog i hverdagen, samt forældresamtaler fra barnet starter i vuggestuen til barnet går ud af børnehaven, arbejder vi på at opbygge et godt og tillidsfuldt forældresamarbejde. Vi støtter børnene, som indgår i den dobbeltsocialisering, der foregår i vuggestuen/børnehaven og i hjemmet. Vi arbejder med kompetence skemaer for det enkelte barn. De voksne er tilgængelige, vi tager imod forældre ligesom vi tager imod børnene. Vi inddrager forældre fx kan vi finde på at bruge en ”fortællepose”; et barn har en ting med hjemmefra, som der så bliver fortalt om til samlingerne, det er med til at inkludere børnene i fællesskabet på stuen. Vi arbejder med Fri for mobberi, hvor vi bl.a. fortæller forældrene, hvordan de kan støtte op omkring barnets udvikling af sociale kompetencer. Vi forventer, at forældrene læser opslag/nyhedsbreve m.m. på FAMLY, og at de interesserer sig for, hvad der sker i vuggestuen/børnehaven, så vi kan samarbejde om, hvordan barnet kan indgå i det store fællesskab. Børnene er forældrenes ansvar, og pædagogen har det faglige medansvar. Bestyrelsen hjælper, når der skal holdes sociale arrangementer som fx. forældrekafe, sommerfest, julehygge, havedag osv. Vi er bevidste om at inddrage forældrene, og bruge deres kompetencer, ift. deres forskellige professioner eller lign.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Vi har fokus på at hvert enkelt barn, skal være en del af fællesskabet. Der arbejdes altid efter barnets nærmeste udviklingszone. Vi laver handleplaner for at finde barnets ressourcer. Vi arbejder i et anerkendende, ressourceorienteret og inkluderende perspektiv (DPU).

Barnets dag er præget af struktur fx med piktogrammer, billeder af hvad der skal ske. Hverdagen skal være en genkendelig og forudsigelig for barnet. Barnet kan være med på egne præmisser. Vi ser intentionen bag barnets handling og agerer derefter.

Redskaber til børn kan bl.a. være Time timer, humør flasker, pauser, piktogrammer.

Der arbejdes med smttemodellen, i de situationer, hvor det giver mening for personalet. Små grupper, er tilrettelagt så det udsatte barn har bedst udgangspunkt for det bedste læringsmiljø. Læringsmiljøet skal indrettes så barnet kan trives. Barnet skal både rummes og kan være en del af fællesskabet.

Vi vægter forældresamarbejdet højt, og er i tæt dialog med forældrene. Vi har mulighed for at inddrage PPR (pædagogisk, Psykologisk rådgivning), hvor vi kan søge viden og vejledning, hvis vi har brug for det ift. at skabe det bedste læringsmiljø for barnet.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Vi arbejder med at skabe sammenhænge fra børnene starter i vuggestue og har fokus på overgange fra hjem til vuggestue, vuggestue til børnehave og fra børnehave til skole.

Vi tilrettelægger forskellige former for fællesskaber afhængigt af børnenes alder og ressourcer. Her øver vi bl.a. vente på tur, sidde stille, skiftes til at vælge og at samarbejde. Børnene øver sig i at fastholde sin opmærksomhed i et kort tidsrum og have fælles opmærksomhed.

Børnene øver sig desuden i selv at kunne være i fokus, stå frem og tale højt, hvilket også er en vigtig del af børns dannelse og viden om, hvordan begår man sig i det store fællesskab.

Vi anvender ”Fri for mobberi” til at understøtte arbejdet med børns selvregulering og opmærksomhed på andre, samt på forskelligheder. Redskabet anvendes fra vuggestue og på flere skoler, hvilket er med til, at skabe sammenhæng for børnene.

Overgangsarbejdet styrker børnene i, at de bliver mere robuste til SFO/skolen. Vi arbejder med at styrke børnenes selvstændighed og selvhjulpenhed og inddrager her forældrene, så der øves begge steder.

Vi arbejder med forskellige former for storebørnsgruppe i børnehaven, hvor krav og forventninger gradvis øges. f.eks. at der er flere krav og, at man kan være i den samme aktivitet i længere tid. Storebørnsgruppen besøger deres kommende skole (Skt. Petri eller lokalskolen) for derigennem at blive tryk i overgangen.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

For at styrke læringsmiljøet benytter vi ofte lokalsamfundet.

For at styrke muligheden for at komme rundt i nærområdet har huset adgang til ladcykel, klapvognsbus og rejsekort.

Plejehjem – hvor vi deltager i fællessang.

Naturområder og parker - giver mulighed for andre naturoplevelser end, hvad legepladsen kan byde på.

Museer - give mulighed for kulturelle oplevelser og inspiration til egen kreativitet.

Forældre - eks. besøg på forældrenes arbejdspladser, arbejdsdage, bidrag til aktiviteter, fødselsdage, sociale arrangementer.

Skoler/ biblioteker - eks. teaterforestillinger, overgang til skole, udlån af bøger og materialer.

Naboer – børnene får kendskab til vores naboer, laver tegninger, potteplanter, opmærksomhed på at der bor andre end os i bygningen.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Børnemiljøet indrettes efter den aktuelle børnegruppe og de enkelte børns behov. Der skabes rum for forskellige typer af lege og aktiviteter ude såvel som inde. Materialerne skal være tilgængelige, for at understøtte børnenes kreativitet og selvstændighed. Alle flader i rummet kan inddrages aktivt til leg og formidling, samt udstilling af børnenes produkter, som afspejler det aktuelle tema. De voksne er tilgængelige der hvor børnene leger.

Børn og forældre skal føle sig mødt af nærværende voksne, som hilser på børnene med øjenkontakt, smil og evt. en let berøring.

De voksne bringer en positiv og tryk stemning i rummet, så der skabes en positiv og tryk stemning. Musik kan være med til at understøtte stemningen.

I alle overgange og mellemrum i hverdagen arbejdes der med genkendelige og trykke strukturer som er tydelige for børnene.

Børnemiljøet vurderes på baggrund af iagttagelser af børnenes adfærd eksempelvis deres brug af rum og materialer, samt følelsesmæssige udtryk. Børnemiljøet vurderes også i et børneperspektiv, idet vi inddrager børnenes oplevelse af børnemiljøet afhængig af børnenes alder og modenhed.

I det æstetiske børnemiljø er vi optaget af om stuerne indretning og udsmykning og vores udeareal, virker stimulerende på børnene, så det giver dem positive og udfordrende sanseoplevelser. F.eks. arbejder vi med rummet som den tredje pædagog, rummet skal kunne flere ting og det skal være tydeligt for enhver hvad rummet indbyder til. Vi er bevidste om at justere rummene i forhold til børnenes behov.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I dagligdagen hjælper vi det enkelte barn til at sætte ord på egne og andres handlinger, ønsker og følelser. Dette kommer eks. til udtryk under samling, hvor barnet får mulighed for at øve sig i at

tale højt, være i fokus, lytte til andre samt træffe valg f.eks. ved at bestemme, hvilken sang der skal synges. Dette medvirker til, at barnet opnår følelsen af at blive set, hørt og respekteret, indgå i en demokratisk proces, samt mærke sig selv som individ og del af et større fællesskab. Den demokratiske proces arbejder vi også med, når vi har valg til tema.

Vi arbejder på tværs af alder, køn, samt social og kulturel baggrund i huset, for at understøtte at alle børn kan udforske og erfare sig selv og hinanden på nye måder.

I løbet af dagen, vil børnene møde udfordringer så som at vente på tur, være selvhjulpne, også omkring konflikter og lignende. De voksne motiverer, guider og støtter barnet, så vi på en anerkendende måde viser, at vi har troen på at barnet kan mestre det. Med den voksnes positive forventning og tro på barnets evner og kunnen, oplever barnet stolthed og succes ved selv at kunne klare udfordringen.

Vi er i dialog med forældre om barnets trivsel og alsidige personlige udvikling i hverdagen og bringer de øvrige læreplaner i spil i læringsmiljøet for at understøtte hele barnet i dagtilbud, så vel som i hjemmet.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

At have en god ven og være en del af et fællesskab medvirker til at skabe trivsel for barnet. Vi hjælper derfor barnet med at udvikle positive strategier til både at indgå i socialt samspil samt konflikthåndtering. Vi støtter barnet i at udtrykke sig verbalt og nonverbalt samt til at kunne sige fra, når egne grænser overtrædes. Ligeledes taler vi med børnene om forskellighed, herunder at vi tænker og handler forskelligt. Vi har både fokus på de sociale fællesskaber i voksenstyrede aktiviteter i større og mindre grupper, samt i den frie leg.

De voksne agerer som rollemodel i det pædagogiske læringsmiljø, hvor børnene kan spejle sig i det de ser og ser i dagligdagen. Herigennem viser vi børnene at have tolerance og forståelse over for hinanden - også selvom der opstår en forskellighed. Vi italesætter overfor børnene, hvad andre børn har som styrke og anvender disse ressourcer ind i den demokratiske dannelse. Eksempelvis ved at italesætte barnets hjælpsomhed, når det venter på tur, siger goddag/farvel etc.

Vi anvender materialet og metoden Fri for mobberi og børnesamtaler til at understøtte vores arbejde med børnenes sociale udvikling.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi ser det som en kompetence, at børnene besidder flere sprog og har mulighed for at blive mødt med både tysk og dansk i vores hus. De voksne er tydelige sproglige rollemodeller, som skaber sammenhæng mellem den verbale og den non- verbale kommunikation. I kommunikationen prioriteres det, at børn og voksne kan have øjenkontakt og se hinandens mimik, idet det fremmer mulighed for dialog. Barnet får tid til at svare og opmuntres til turtagning i dialogen ved at den voksne bygger ovenpå og udvider barnets kommunikation. Dette foregår i de daglige rutiner, såvel som i det tematiske sprogarbejde. I det fysiske læringsrum præsenteres børnene for skrift-sprog og understøttende illustrationer. Kommunikation og sprog er grundlæggende for at kunne indgå i fællesskaber med andre, særligt for vores hus, hvor børnene som oftest besidder mindst to sprog, derfor arbejdes der med læreplanstemaet hele dagen i tæt samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Der igangsættes aktiviteter, der understøtter barnet i at være aktivt deltagende og gøre sig egne erfaringer i at bruge sine sproglige kompetencer. Her er det en forudsætning at barnet øver sig i at lytte og bruge egen stemme. Dette sker i hverdagens leg og dialoger, samt i tilrettelagte aktiviteter såsom Fri for mobberi, dialogisk læsning, sang og sanglege, rim og remser. Et vigtigt element er desuden at barnet øver sig i at sætte ord på egne tanker og oplevelser, så barnets eget perspektiv kommer i spil. Børnene gives mulighed for at kommunikere på forskellige måder ved inddragelse af tegn til tale, piktogrammer o.l. Desuden vægtes det højt at barnet har mulighed for at øve sig både i relationen voksen-barn, barn-barn og i det større børnefællesskab. Forældrene bliver involveret i barnets sproglige læring gennem daglig dialog, forældresamtaler, nyhedsbreve, FAMLY opslag og konkrete opgaver. I samarbejdet giver vi råd og vejledning til

forældre i, hvordan der kan arbejdes med sprog i hjemmet. I vuggestuen arbejder vi med TRASS og Sprogtrappen for at have og få mere viden om barnets sproglige udvikling, idet børnene i Dansk Tysk Børnehus er to eller fleresprogede. Vores sprogpædagog sprogvurderer børnene når de starter i børnehaven og når de er 5 år. For børn i udsatte positioner iværksættes særlige tiltag i samarbejde med forældre og evt. tale/hørekonsulent.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vores læringsmiljøer inde og ude giver mulighed for at barnet kan styrkede og udfordre sin krop. Uderummet giver barnet stor mulighed for at sanse og bevæge sig. Ved brug af legeplads og naturen omkring os skabes der varieret bevægelsesmuligheder. Vi er opmærksomme på at vore rum og regler ikke sætter begrænsninger for barnet - eks. kan inde lege flyttes ud og gangarealer bruges til motorikbaner.

I legen såvel som i aktiviteter, er der fokus på, at barnet bruger og udforsker sin krop – eks. motorikbane, cykelbane, sanslege, yoga, kroppen som måleredskab. De voksne er kropslige rollemodeller og deltager aktivt i bevægelseslege.

Barnets kropslige læring fremgår gennem leg og brug af kroppen. Krop sanser og bevægelse tænkes derfor ind i alle de aktiviteter og temaer vi tilbyder børnene at deltage i. Desuden er der i det frie rum rig mulighed for, at alle børn kan bruge og få udfordret deres kroppe. Hverdagen tilrettelægges så barnet hele dagen får mange muligheder for at bruge sin krop og gøre sig erfaringer med den – eks. barnet kravler selv op på en stol, tager selv tøj på. Der er plads til alle former for leg – rolig såvel som vild eller risikofyldt.

Når aktiviteter planlægges er der fokus op motorik såvel som sanser og vi bruger forskellige inspirationsmaterialer såsom ”tumlekassen” eller vores ugentlige onsdagsrytmik.

Vi er i dialog med forældrene om deres barns motoriske udvikling og giver vejledning i, hvordan de kan understøtte denne. For børn i udsatte positioner sætter vi i samarbejde med forældrene særligt tilrettelagte motoriske forløb i værk eks. massage, træning af basale færdigheder.

Der skabes sammenhæng til lokalområdet ved brug af forskellige legepladser og af den nærliggende natur.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Børnene præsenteres for de forskellige lokalområder fx Søndermarken, parker osv. Vi ser naturen som et fantasisted, hvor man kan bruge sin krop. Der skal være plads til både den risiko orienterede og den sansemotoriske oplevelse. Vi tager på tur ud i naturen med det formål “bare” at være. Vi har forskellige projekter i årets løb som fx krible krable, bondegårdstema, vind, skoven, stranden, fiske haletusser, akvarie, bål, bålmad, højbede, vi bruger naturens spisekammer.

Vi følger børnenes spor, og understøtter deres naturlige nysgerrighed. I hverdagen husker de voksne at stille produktive spørgsmål og har en eksperimenterende tilgang. Ved måltidet taler vi fx om æbler og dets kerner i kernehuset, vi har hele stykker frugt med ind på stuen, så børnene kan se hvordan et æble/kerne- hus ser ud.

Vi har fælles opmærksomhed på uderummet f.eks. med krible krable dyr. Vi forsøger at tiltrække nogle dyr på legepladsen, - vi laver f.eks. insekthotel, små vandhuller med vandplanter. Vi går på tur, samler affald op og smider i skraldespanden og der tales om affald – vi lærer børnene at have

respekt for omgivelserne. Økologi er vores mærkesag, og vores køkken tilstræber økologi. Vi er opmærksomme på bæredygtighed og miljøet, og anvendelse af naturens ressourcer.

Det er vuggestuens ansvar at passe på vores Congosnegle.

De står for at give dem mad og "sprøjte" dem med vand 😊

Børnene bliver udfordret sansemæssigt og lærer hvad sneglene spiser, hvordan de får vand og hvordan de ser ud.

For at børnene kan få en begyndende matematisk opmærksomhed, så måler og vejer vi ting, sammenligner størrelser og vægt. Vi taler om tyngdekraften, Vi måler fx gulerødder, ser hvad kan flyde/synke. Vi tæller, taler om stor, lille, former, Vi finder store blade, små pinde, stort hul osv. Vi udfordre børnene på forskellige niveauer tilpasset børnenes udvikling og kompetencer. Vi arbejder med eksperimenter og sætter ofte noget i gang, vi ikke ved, hvor skal ende. F.eks. hvad kan flyde eller synke; Æbler, pærer, hvad kan rådne?; sne, vand, hagl, frost, hvad er forskellen. Vi sår karse, purløg - noget som løbende kan holdes øje med, hvad sker der til sidst – kan det spises. Vi laver forskellige eksperimenter alt efter, hvilken årstid det er. Vi samarbejder med forældrene om at understøtte en grundlæggende naturvidenskabelig dannelse af børnene inden for både natur, udeliv og science. Naturoplevelser i barndommen dækker alle læreplanstemaerne, her indgår både den følelsesmæssige, den kropslige, den sociale, den kulturelle, den sproglige og den kognitive dimension.

Projekt vulkan – børnene har i et stykke tid været optaget af at lave vulkaner i sandkassen og har talt om rødt lava, varme - april 2021

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi vægter fællesskabet og samværet, vi øver os i at være sammen i både små og store fællesskaber. Fri for mobberi bruges til at understøtte børnenes forståelse af og deltagelse i *fællesskabet*.

Demokratiet er i fokus, børnene øver sig i at ytre sig i gruppen, at lytte til andre og at vente på tur. Vi har børn der kommer fra forskellige kulturer, hvilket giver anledning til gode dialoger. Til samling, drøfter vi normer og regler og hvad der optager børnene. Vi taler bl.a. om ”hvem bor hjemme hos jer” vi bor forskelligt - nogle har 2 mødre osv.

Vi gør meget ud af de forskellige traditioner, f.eks. laver vi lanterne til lanterneoptog, og synger lantenesange, laver ting til jul, synger julesange/salmer. I hverdagen gør vi brug af rim og remser, Eventyr f.eks. de tre bukkebruse, fortælles og leges. Vi fejrer børnenes fødselsdage, kører med bussen, øver i at holde i hånd, når vi går tur, holder bedsteforældredage m.m.

Vi bruger måltidet som samlingspunkt, hvor madkulturen er i fokus. Vi spiser i små grupper, så der er tid til nærvær og dialog.

Vi vægter læsning, sang, musik. Bøger er i børnehøjde, da bøger er en måde at udtrykke sig på. Vi vægter stuemiljøer - hvor der er plads til, at børnene kan udfolde sig kreativt. Rummene udsmykkes med børnenes egne kreationer og vi er opmærksom på æstetik i indretning. Børnene arbejder med forskellige materialer. Male, ler, modellervoks, papmache.

Vi har fokus på børnesyn, dannelse og børneperspektivet gennem lege- og læringsaktiviteter, der styrker barnets eget udtryk og udfoldelses- og deltagelsesmuligheder på egne præmisser.

Vi understøtter børnenes forståelse af fællesskabet ved at arbejde i små og store grupper, hvor

fokus på forskelligheder og samarbejde er nøgleord. Vi inddrager forældrene gennem dokumentation og information, samt gennem konkrete opgaver. Vi inddrager lokalmiljøet ved at benytte forskellige faciliteter og muligheder i området, samt gennem samarbejde med forskellige lokale instanser. Gennem kultur, æstetik og fællesskab understøttes både barnets alsidige personlige, samt sociale udvikling. Barnet udvikler krop og sanser gennem kropslige og sansemotoriske aktiviteter samt bevægelseslege. Barnets kommunikative og sproglige kompetencer udvikles bl.a. gennem dialog, sang, musik, kreativitet og bevægelse. Ved at have fokus på kultur, æstetik og fællesskab i udelivet, understøttes barnets forståelse af natur, udeliv og science.

"Skrot og Tuti og den magiske skraldespand" på besøg i Dansk Tysk Børnehus april 2021

Evalueringsskulturr

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskulturr i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsskulturr i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskulturr, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringsskulturr som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

Vi er ved at etablere en evalueringsskulturr i Dansk Tysk Børnehus. Vi vil bruge evaluering til at skabe sammenhæng mellem læringsmiljøet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

I skrivende stund har vi arbejdet med indsamling af data.

Dataindsamling- inden vi beslutter det tema vi skal arbejde med, går vi på opdagelse i hvad børnene er optaget af. Hvilke lege leges der, hvilke samtaler opstår og vi spørger også børnene.

Afstemning - Vi undersøger vores indsamlede data og opdeler det i 2-3 overordnede temaer. Ud fra en demokratisk proces laver vi en afstemning sammen med børnene, om hvilket tema vi skal arbejde med den kommende tid.

Vi stiller spørgsmål til det vi vil undersøge – hvad undrer børnene sig over? Hvad vil de gerne vide?

Tegn – undervejs ser vi hvilke tegn børnene viser på læring – bl.a. til vores månedlige personalemøder og stuemøder, hvor vi arbejder med læringshistorier.

Justere praksis – vi bruger vores data til at blive klogere og justerer praksis.

Evalueringsmodel – vi er i tænkeboks i fht hvilken model vi vil bruge.

Til at blive klogere på hvordan vi kan evaluere vores pædagogiske praksis, tager vi udgangspunkt i materialer om evaluerende pædagogiske praksis fra www.emu.dk/dagtilbud.

Dokumentation så vel som evaluering skal desuden afspejle børn og forældres perspektiver på læringsmiljøet.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Dansk Tysk Børnehus har i 2021 fået nyt ledelsesteam, vores leder er vendt tilbage fra barsel og vi har fået ny pædagogisk leder. Ledelsesteamet vil i samarbejde med personalet, i løbet af 2021/2022, etablere en evalueringskultur af den pædagogiske hverdag og af den pædagogiske læreplan.